शिक्षा ऐन, २०२८, (संधोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरुले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

लिखित परीक्षा योजना

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा बाँडिएको छ ।

१ .लिखित परीक्षा -पूर्णाङ्क १०० **उत्तीर्णाङ्क : ४०**

२ .अन्तर्वार्ता - पूर्णाङ्क २५

लिखित परीक्षा

समय : ३ घण्टा

खण्ड	**विषय**	**परीक्षा प्रणाली**	**अङ्क भार**	**प्रश्न सङ्ख्या**	**समय**
क	शिक्षासम्बन्धी : आधारभूत ज्ञान, पाठ्यक्रम तथा शिक्षण विधि र प्रविधि	वस्तुगत/ बहुवैकल्पिक	४०	४० X १	४५ मिनेट
ख	सम्बन्धित विषयवस्तुको ज्ञान	विषयगत	६०	६ X १०	२ घण्टा १५ मिनेट
जम्मा			१००	४६	

द्रष्टव्य :

१. खण्ड **क** र **ख** का उत्तरपुस्तिहरु अलग अलग हुनेछन् ।
२. वस्तुगत र बिषयगत परीक्षा एकैपटक सञ्चालन हुने छ ।
३. लिखित परीक्षाको माध्यम अङ्ग्रेजी वा नेपाली वा दुबै भाषा हुनेछ । भाषा विषयहरूका हकमा सम्बन्धित भाषामा नै उत्तर दिनुपर्नेछ ।
४. यो पाठ्यक्रम मिति २०७३/१२/०२ गतेदेखि लागु हुनेछ ।
५. खण्ड **क** बमोजिमको वस्तुगत प्रश्न सबै विषयका लागि एउटै हुनेछ ।
६. खण्ड **ख** को सबै विषयको विषयगत प्रश्न सामान्यतया सबै एकाइलाई समेटिने गरी सोधिने छ ।

माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम २०७३

शिक्षासम्बन्धी : आधारभूत ज्ञान, पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि एवम प्रविधि

(सबै विषयका लागि अनिवार्य)

१ शिक्षासम्बन्धी सामान्य जानकारी

१.१ नेपालको शैक्षिक इतिहास

१.२ नेपालको शिक्षाको तहगत संरचना

१.३ नेपालको वर्तमान विद्यालय शिक्षाको प्रकार : साधारण, संस्कृत, प्राविधिक तथा व्यावसायिक, खुला तथा वैकल्पिक शिक्षा, धार्मिक र विशेष शिक्षा

१.४ शिक्षाका राष्ट्रिय तथा तहगत उद्देश्य/सक्षमताहरू

१.५ गुणस्तरीय शिक्षा

१.६ शैक्षिक तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण, सम्प्रेषण र प्रयोग

१.७ सार्क मुलुकहरू तथा जापान, दक्षिण कोरिया, सिङ्गापुर, फिनल्यान्ड र चीनको शैक्षिक नीति र संरचना

१.८ शिक्षासम्बन्धी समसामयिक विषयवस्तुहरू

२ शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम

२.१ सबैका लागि शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना (सन् २००१-२०१५)

२.२ सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम (सन् २००४-२००९) : उद्देश्य तथा उपलब्धि

२.३ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (२०६६-२०७२) को उपलब्धि

२.४ विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम (२०७३-२०७९) : उद्देश्य तथा कार्यक्रम

२.५ सहस्राब्दी विकास लक्ष्य तथा प्रगति

२.६ इन्चोन घोषणा र दिगो विकासका लागि शिक्षा

२.७ विद्यालय क्षेत्र विकास योजना

२.८ राष्ट्रिय प्रारम्भिक कक्षा पढाइ कार्यक्रम (NEGRP)

२.९ चालु आवधिक योजनामा शिक्षा

२.१० चालु आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा शिक्षा

३ शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू

३.१ राष्ट्रिय शिक्षा योजना आयोगको प्रतिवेदन, २०११

३.२ सर्वाङ्गीण राष्ट्रिय शिक्षा समितिको प्रतिवेदन, २०१८

३.३ राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना २०२८-२०३२

३.४ राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०४९

३.५ उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०५५

३.६ शिक्षासम्बन्धी उच्चस्तरीय कार्य समितिको प्रतिवेदन, २०५८

४ शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिहरू

- ४.१ शिक्षा नीतिको परिचय र शैक्षिक नीतिको आवश्यकता
- ४.२ खुला तथा दुर शिक्षा नीति
- ४.३ अनौपचारिक शिक्षा नीति
- ४.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा एवम् तालिम नीति
- ४.५ शिक्षक तालिम नीति
- ४.६ उच्च शिक्षा नीति

५ शिक्षाका नवीनतम चिन्तन

- ५.१. सामाजिक न्याय र शिक्षा
- ५.२ अधिकारमा आधारित शिक्षाको अवधारणा
- ५.३. बालअधिकारको अवधारणा
- ५.४ बालमैत्री विद्‌यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ५.५ बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षा सम्बन्धी)
- ५.६ बालअधिकारका लागि भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ५.७ विद्‌यालय शान्ति क्षेत्र
- ५.८ लैङ्गिक समता र समानता
- ५.९ समाहित शिक्षा र शिक्षामा समावेशीकरण
- ५.१० विद्यालय शान्ति क्षेत्रको अवधारणा
- ५.११ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा
- ५.१२ शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि
- ५.१३. साधारण तथा प्राविधिक सिप (soft and hard skill)
- ५.१४ जीवन पर्यन्त सिकाइ र जीवनोपयोगी सिप (life long learning and life skill)
- ५.१५ शिक्षक सक्षमताहरू
- ५.१६ शिक्षक शिक्षा र तालिम
- ५.१७ अभिभावक शिक्षा

६ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन

- ६.१ पाठ्यक्रमको अवधारणा, निर्माण प्रक्रिया, पाठ्यक्रम निर्माणमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.२ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम ढाँचा
- ६.३ नेपालमा विद्‌यालय तहको पाठ्यक्रम विकास क्रम र वर्तमान अभ्यास
- ६.४ दूर तथा खुला सिकाइ र अनौपचारिक शिक्षाको पाठ्यक्रम
- ६.५ माध्यमिक तहको पाठ्य पुस्तक तथा सन्दर्भ सामग्रीहरूको विकास तथा प्रयोग
- ६.६ शिक्षण सिकाइमा निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कन
- ६.७ मूल्याङ्कन प्रकियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग
- ६.८ परीक्षाको विश्वासनियता र बैधता
- ६.९ प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण र प्रयोग
- ६.१० नतिजा विश्लेषण

६.११ निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली

६.१२ अक्षराङ्कन पद्धति

६.१३ राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रारूप (परिमार्जनसहित), २०६३

६.१४ बहुभाषिक शिक्षा

६.१५ स्थानीय पाठ्यक्रम

६.१६ राष्ट्रिय विद्यार्थी उपलब्धि परीक्षण (NASA) प्रतिवेदनहरू

७ शैक्षिक योजना र कार्यान्वयन संयन्त्र

७.१ वार्षिक कार्य योजना, दैनिक, एकाइ तथा वार्षिक शैक्षणिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन

७.२ विद्यालय विकास प्रस्ताव

७.३ विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर तथा जिल्ला स्तरीय शिक्षा योजना निर्माण र कार्यान्वयन

७.४ विद्यालय विकासमा स्थानीय सरकार/निकाय, गैर सरकारी र समुदायमा आधारित संस्थाहरूको भूमिका

७.५ शिक्षा मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरूको संरचना र कार्यक्षेत्र

८ बाल मनोविज्ञान र सिकाइ

८.१ बाल मनोविज्ञानको अवधारणा

८.२ बाल विकासको परिचय, वृद्धि र विकास

८.३ प्रारम्भिक बालविकासको अवधारणा र अभ्यास

८.४ किशोर अवस्थाको परिचय र विकासात्मक पक्षहरू र सिकाइसँग सम्बन्धित विशेषताहरू

८.५ सिकाइको नवीनतम् अवधारणा

८.६ सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू

८.७ उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू

९ विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन

९.१ विद्यालय सुशासन (school governance)

- ९.१.१ विद्यालय सुशासनको अवधारणा
- ९.१.२ केन्द्रीकृत तथा विकेन्द्रित विद्यालय सुशासन
- ९.१.३ शैक्षिक नेतृत्वको अवधारणा र प्रयोग
- ९.१.४ विद्यालय सिकाइ सङ्गठन
- ९.१.५ सङ्घीयतामा शिक्षा
- ९.१.६ सामाजिक परीक्षण

९.२ शैक्षिक व्यवस्थापन

- ९.२.१ शैक्षिक व्यवस्थापनको परिचय र सिद्धान्त
- ९.२.२ सहभागितात्मक व्यवस्थापन
- ९.२.३ विद्यालय व्यवस्थापनमा उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता र सहभागिता
- ९.२.४ स्वव्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, विपत् व्यवस्थापन र समय व्यवस्थापन
- ९.२.५ शिक्षक व्यवस्थापन र पेसागत विकास

९.३ कक्षाकोठा व्यवस्थापन र शिक्षण

- ९.३.१ कक्षा कोठा व्यवस्थापनको अवधारणा र आधुनिक कक्षाकोठा व्यवस्थापन
- ९.३.२ उपचारात्मक शिक्षण पद्धति

९.३.३ विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक तथा मानसिक अवस्था

९.३.४ शैक्षणिक सङ्गठन : कक्षा शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) शिक्षण

९.३.५ विद्यार्थी केन्द्रित र शिक्षक केन्द्रित शिक्षण विधिहरु र तीनको प्रयोग

९.३.६ प्रभावकारी शिक्षण सिकाइका लागि समसामयिक रणनीतिहरू : समालोचनात्मक चिन्तन, परियोजनामा आधारित सिकाइ र समस्यामा आधारित सिकाइ

९.३.७ शिक्षण सिकाइमा परियोजना कार्य, कार्यमूलक अनुसन्धान र घटना/मामला अध्ययन

१०. नेपालको संविधान र ऐन नियमहरू

१०.१ नेपालको संविधान : भाग १ देखि ५ सम्म

१०.२ शिक्षा ऐन (आठौं संशोधनसहित), २०२८ र शिक्षा नियमावली (संशोधनसहित), २०५९

१०.३ शिक्षक सेवा आयोग नियमावली (संशोधनसहित), २०५७

१०.४ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन (संशोधनसहित), २०४५

वस्तुगत प्रश्न योजना

एकाइ	एकाइको नाम	प्रश्न सङ्ख्या
१.	शिक्षासम्बन्धी सामान्य जानकारी	४
२.	शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम	४
३.	शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू	३
४.	शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिहरू	३
५.	शिक्षाका नवीनतम चिन्तन	५
६.	विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन	५
७.	शैक्षिक योजना र कार्यान्वयन संयन्त्र	३
८.	बाल मनोविज्ञान र सिकाइ	३
९.	विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन	५
१०.	नेपालको संविधान र ऐन नियमहरू	५
	जम्मा	४०